

Bez obzira na to predviđa li se vrijeme ujutro ili u 15 sati u Dnevним novostima, uglavnom čujemo: *danās ujutro* je ... umjesto *jutros* je ...; ili *danās navečer* — umjesto *večeras* je ...

Radio-Zagreb ima mnogo emisija »u živo«, a meteorološka je prognoza jedna od takvih. Nadamo se zato da će naši meteorolozi već i zbog toga dobronamjerno primiti ove primjedbe.

Marija Popović

FILTER 160 I PRIJEDLOG IZ

Tvornica duhana u Zagrebu (TDZ) proizvodi i cigaretu *Filter 160*. Na stražnjoj strani estetski oblikovane kutije možemo pročitati sljedeći tekst: IZRAĐENA IZ BIRANIH DUHANA. Pušači takvu svoju cigaretu svakodnevno pretvaraju u dim i pepeo. Međutim, kutija na kojoj je ispisan tekst s pogrešnom uporabom prijedloga *iz* ostaje neoštećena. Mnogi će njihovi vlasnici misliti, ako je cigareta »izrađena iz biranih duhana«, zašto — primjerice — torba ne bi bila »izrađena iz kože«, kuća »iz kamena«, nož »iz čelika«, prsten »iz zlata«, tanjur »iz porculana«, čaša »iz stakla« i novac »iz papira«?! U ovakvim slučajevima, kad označujemo tvar (materiju) od koje je nešto izrađeno ili proizvedeno, morali bismo posegnuti za prijedlogom *od* (a ne *iz*). Prema tome, jezično bismo pravilno napisali/rekli ovako: CIGARETA IZRAĐENA OD BIRANIH DUHANA, torba izrađena *od* kože, kuća izrađena *od* kamena, nož izrađen *od* čelika, prsten izrađen *od* zlata, tanjur izrađen *od* porculana, čaša izrađena *od* stakla i novac izrađen *od* papira. Radni kolektiv TDZ odlučuje o količini i kakvoći cigareta, njegovi neposredni proizvođači vlasnici su sredstava za proizvodnju. Međutim, čim se njihov proizvod pojavljuje na tržištu s odgovarajućim tekstom, takav tekst postaje javni »pokretni« natpis. Stoga ga moraju napisati tako da odgovara jeziku najvećega broja potrošača.

Dakle, još jednom: (cigareta) IZRAĐENA OD BIRANIH DUHANA, a ne (cigareta) izrađena iz biranih duhana!

Ratimir Kalmeta

DVA, DVE I DVOJE

Poznato je da se u našem jeziku, osim osnovnih brojeva *dva* (za m. i s. rod) i *dve* (za ž. rod) upotrebljava i zbirni broj *dvoje* (kad je reč o osobama m. i ž. roda), ili: *oba*, *obe*, *oboje*.

Zatim: *tri* (čoveka, žene, deteta) i *troje* (npr. otac, majka i dete, bez obzira na pol* deteta), *četiri* i *četvoro*, *pet* i *petoro* itd.

Osnovni brojevi, dakle, kazuju broj osoba istog pola (ili broj bilo čega drugog, gde nema prirodnog roda, već samo gramatički), a zbirnim brojevima se služimo kad su polovi različiti.

Ali, u tome se i greši, što pokazuju sledeći primeri:

Nas *dvoje* (m. nas dva, ili: nas dvojica), reče Drago Diklić, za sebe i Đorđa Novkovića (tv-emisija, 16. 11. 1974).

Dvoje (m. dva, ili: dvojica) mladića, Oliver Mlakar (5. 3. 1976).

Važno je da se *mi dva* (m. nas dvoje) razumemo, veli kćer ocu (tv-serija Ima nade za nomade, 3. 4. 1976).

Biće to težak meč za *oboje* (m. za obojicu), Dragan Nikitović (26. 12. 1976), govoreći o Maksu Šmelingu.

On ima *dvoje* dece (m. dva deteta), dve devojčice, Vaga za tačno merenje (21. 4. 1977).

Utopilo se *dvoje* dece (m. utopila se dva deteta, ili: dva dečaka), oba iz Kavalaraca, dečaci su došli na kupanje (Politika, 21. 6. 1978, 23).

Susret *dvaju* (m. dvoga) supružnika (Politika, 31. 8. 1978, 17).

Nas *dvoje* (m. nas dva, ili: nas dvojica) se poznajemo, veli beogradski glumac Brancko Milenković Jakovu Grobarovu (tv-emisija, 26. 4. 1979).

Nas *dvoje* (m. nas dva, ili: nas dvojica), kaže Predrag Laković (učitelj) Zoranu Rad-

* Hrv. *spol* (Ur.)